

op onze
zaak reeds

een wijze
tot hoon.
et mikpunt
opmerkin-
gaten in
ter A. R.
te met be-
id te ver-
ge mannen
der goed-
stere jaren
re kunnen
n-Generaal
latere be-
den arbeid

— althans
der goed-
et behoort
ook niet
in dien
lan thana-
en althans
an nu. In

van mid-
ds bezocht
g met de
kelijkheden
i, de prik-
d geringer
geheid een
natuurlijk
ij van den
en in een

et op een
vegen zich
an andere
boren" as-
e dan met
der en tal-
en tot ver-
er wel toe
g aandacht
at deel der
wordt aan-
etel zaken

meisjes.
e wijziging
kwarteeuw,
en groot-
er als het
zich bezig

ook wat
tie de hand

eweest, op
te leeren,
a genomen,
dit is niet
nu eenmaal
eerste, aan
of niet of
het meestal

ijk met de
nd toe, dat
en na den
staatsleer
atologie ge-

teridele
de klok

ansche bla-
opstanding
terfelijkheid
egen. Doch
hristendom,
God, Deugd
leer wel
et Rationa-
eid is niet
ziel dood
j dat Chris-
eenwige
le ziel sluit
hristendom
ding des

de school
den en lee-
t onderwijs
over het
de vraag
et eeuwige
leren onzes
laar nu de
ere, geeste-
ogen onzer
alarm.

k verval

akend feit
tegen haar
men u ern-
bolwet voor
ken wilt.

des Va-
5 en 12
erland
57 en 168.

Maar ook daarin is verandering merkbaar.

Hoe grooter de steden worden, hoe meer de eischen van het onderwijs stijgen, hoe meer er gezorgd moet worden, dat ook het lichaam krijgt wat het noodig heeft en in dat opzicht kan b.v. de Padvindsbeweging op goede resultaten bogen. Natuurlijk is wat daarvoor noodig is niet uitvoerbaar zonder deugdelijke organisatie, waaronder allereerst te verstaan zij deugdelijke leiding. Deugdelijk niet slechts in technischen zin, maar vooral dengdelijk waar het er op aan komt om ook dit onderwerp te zien in zijn juiste verhouding tot andere zaken; dat is het vermogen om deze zaak te bezien in het licht van den eisch van Gods Woord.

Want ook in deze dingen spreekt het beginsel. En dat beginsel geeft niet alleen de juiste maat, maar het sluit den eenen vorm van lichamelijke ontpanning gaarne in en houdt den anderen liefst buiten de deur. Alles wat de hartstochten gaande maakt wordt ook hier gemeden.

Toch ligt op dit terrein, naar het mij voorkomt, geenszins de hoofdtak voor de Gereformeerde jeugd-organisatie. Zij moet hooger mikken en aan de leiding van het gemoed en de ontwikkeling van het verstand de eerste plaats toekennen.

Velen onzer jongens en meisjes zijn niet in de gelegenheid om voortgezet onderwijs te ontvangen; maar daarom behoeven zij nog niet te blijven staan op het punt, waar de lagere school eindigde. Een vatbaarheid om op te nemen is juist na het verlaten dier school zoo groot, dat het jammer zou zijn die gelegenheid niet aan te grijpen om vruchtbaren arbeid te verrichten. En de lust er toe is, mits met tact worde opgetreden, in den regel bij gezonde jongens en meisjes op dien leeftijd ook wel aanwezig.

Het streven van den Bond voor Gereformeerde Jeugdorganisatie gaat, voor zoover ik heb kunnen nagaan, geheel in die gewenschte richting en verdient mitsdien den steun van allen die doordrongen zijn van de beteekenis van de zorg voor de rijpere jeugd in onze dagen.

HEPP.

Verbetering. De lezer zal zelf reeds in onze vorige perschoon de verbetering hebben aangebracht, dat prof. H. H. Kuiper in „De Heraut“ schreef in plaats van in „De Bazuin“.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

De improductiviteit van den arbeid onzer predikanten in de groote steden.

De groote-stadspredikanten hebben niet weinig te worstelen met onvoldoende over hun eigen werk. Hun roeping is heerlijk, hun werk niet altijd. Hun roeping beslaat zulk een groot en wijf veld van arbeid; waarheen ze zien, naar welken kant ze hun blikken werpen, nergens bemerken ze de grens van hun arbeidsveld. Op elk gebied en terrein behoort men den dienaar des Woords te ontmoeten; waar men hem niet vindt, wordt zijn woord en arbeid gemist tot schade van het leven.

Hoe aangrijpend moeten de gedachten zich vernemen-vuldigen, wanneer zij hun werk telkens overzien. Hun tijd en krachten schieten te kort. Alleen de ambtelijke arbeid in den engeren zin legt beslag op hun krachten en tijd, zoodat hij ernstige betrachting daarvan reeds hun arbeidsvermogen en tijd tamelijk verbruikt worden.

Denken we aan de vele catechisaties en het groot aantal leerlingen. De leiding van een vruchtbare catechisatie vordert voorbereiding en paedagogische studie en oefening. Waar is de tijd, om het zoo te doen? Zouden de catechisaties niet vruchtbarder kunnen zijn? Denken we aan de doop- en ziekenbezoeken in de groote stadswijken, van geregeld huisbezoek kan natuurlijk in 't geheel geen sprake zijn. De kerkeraadsvergaderingen en van gecommiteerden vorderen tijd en studie en vele commissies, waarin allerlei vraagstukken moeten worden voorbereid. Ook ziet het jonge getrouwde paarje den predikant gaarne eens komen, en in het stiefhuis mag hij niet gemist worden.

Dat is de pastorale arbeid, die nog met veel is aan te vullen.

Dan komt het bijhouden van de dagelijksche pers, om op de hoogte te blijven van zijn tijd en de politieke en maatschappelijke vraagstukken te kunnen volgen, een oordeel te hebben, om op catechisatie, huisbezoek en gemeentelijke bijeenkomsten in staat te zijn, er iets van te kunnen zeggen.

Verder heeft hij als theoloog de studiewerken, die er zijn en uitkomen, liefst van allerlei richting, te bestudeeren tot ondersteuning en versterking van zijn wetenschappelijke vorming, maar vooral om de geestelijke stroomingen te kunnen onderscheiden, om in den waren zin een leidsman en herder te kunnen zijn en te waken voor onze zielen.

Nu heeft een predikant toch ook nog zoo iets van een gezins- en familieleven, de zorg voor de opvoeding van zijn kinderen. Heeft een dominee ook niet behoefte aan vriendschap en omgang met anderen, kan hij dat missen? Moet hij vervreemden van de kringen van het leven? Meer dan iemand anders heeft hij noodig, het leven te zien door eigen waarneming en direct contact. Waar is de tijd, om zich voor dat alles te geven?

Doch we zijn er nog niet, haast zou ik vergeten, dat een predikant ook nog preeken moet. Ja, ook dat nog. Velen zijn er, die daarover nog licht denken, alsof de dominee zoo maar een preek uit zijn mouw schudt.

Ik zeg niet, dat er niet een enkele predikant is, die dat doet, maar laten we dat nu geen preeken noemen. Dat is een uurtje praten, daarvoor behoeft men geen dominee te zijn. Neen, wie zoo erover denkt, weet er niets van, zal waarschijnlijk ook niet in staat zijn, de waarde van de bediening des Woords te kunnen schatten. Die zal een heilsbegroeting niet kunnen onderscheiden van een preek.

Preeken en voorbereiding voor preeken is heel wat anders; daarvoor is noodig de algemeene ontwikkeling, door vele jaren van voorbereidende en wetenschappelijke

studie verkregen; daarvoor is noodig voortdurend bijhouden van de wetenschappelijke kennis. Met deze, door jaren van inspanning verkregen wetenschappelijke vorming, gewapend, gaat de leeraar telkens zijn studeerkamer binnen.

Met dat intellectueel gereedschap moet hij telkens weer zijn werk beginnen, doch waar is de tijd ervoor? Een dominee staat altijd in aangenomen werk. Zijn preeken moeten af, goed of niet, hij moet twee preeken klaar hebben elken Zondag.

Och, dat ging nu nog wel voor de meesten onzer predikanten, als ze zich in hoofdzaak aan de voorbereiding voor preeken konden wijden. Maar de overstelpende pastorale arbeid neemt het meerendeel van hun tijd in beslag, en dan, ja dan moeten ze toch preeken en preeken dan toch eigenlijk niet, omdat hun de tijd van voorbereiding ontbreekt.

Ik sta vaak verbaasd over de praestaties van zeer velen onzer predikanten, dat ze Zondags nog twee keer preeken, ik bedoel nu echt preeken, maar ik spreek het ook eerlijk uit, bij de besten onder hen bemerk ik toch ook wel eens, dat ze niet geprekeet hebben, hoewel ze opgetreden zijn.

Hoe kan het ook anders, wie is tot zulk een voortdurend overweldigenden zwaren geestelijken arbeid in staat? Niemand, op een hooge uitzondering na. Zij, die het blijven volhouden, werken zich stuk en zijn vroeg op. Anderen, die de boog niet zoo lang gespannen kunnen houden, takelen af, maken eigenlijk geen preeken meer, omdat ze niet kunnen.

In beide gevallen tot schade van de gemeenten.

Het heeft den Heere nu niet behaagd, de dienaren des Woords van bovenmenselijke kracht te voorzien. Daarom mag de gemeente die ook niet van hen vorderen. Bij de behandeling van het zesde gebod mag de toepassing ook wel eens in die richting worden gemaakt.

Nu vraagt ge: Wat dan? Moet er dan niet worden gepreekt? Natuurlijk wel en goed ook, liefst nooit anders dan buitengewoon goed. Moet dan de Evangeliedienaar ontslagen worden van allen anderen pastoraal arbeid? Natuurlijk ook niet, liefst zag ik, dat daaraan meer tijd kon worden gegeven, vooral ook aan het catechisatiewerk, aan de jeugtligen der gemeente moet veel worden gearbeid.

Laat ik mijn antwoord maar geven: ik meen, dat er veel voor de predikanten kan worden verbeterd. Er is een middel, waardoor de dominee in de gelegenheid kan worden gesteld, altijd zeer goed bestudeerd preeken te geven en niet alleen goed bestudeerd, maar ook in stijl en voordracht goed verzorgd, en waardoor hij bovendien dan toch nog meerderen tijd vrij krijgt voor zijn veel omvattenden pastoraal arbeid en in de derde plaats zijn arbeidskracht niet door overmatigen arbeid wordt gesloopt. Ik schreef, dat ik meende, dat er voor de predikanten veel verbeterd kon worden, maar ik neem dat terug en zeg: er kan veel voor de gemeente verbeterd worden. De bearbeiding door de dienaren des Woords, vooral in de groote gemeenten, zal oneindig meer profijtelijk zijn, wanneer — en nu komt het — de predikanten niet verplicht zijn, zich voor elken Zondag voor te bereiden voor twee preeken. Het moet zoo worden en dat kan ook, dat onze stadsdominees met de studie voor twee of drie preeken per maand kunnen volstaan. Als ze dan niet een goed bestudeerde en doordachte preek geven, hapert iets anders eraan.

En nu, hoe zal dat kunnen? Wel, laat aan het ministerie van predikanten worden opgedragen om, ik denk bijvoorbeeld aan Amsterdam, voor de acht kerken met de hulpkerk in de Van der Duinstraat een rooster te maken van bijv. 4 kerkgroepen van kerken, die het dichtst bij elkaar liggen. Aan de predikanten wordt dan de vrijheid gegeven in een kerk van elke groep dezelfde preek te houden. Wat kan er tegen zijn, dat de preek, die ik en mijn gezin op Zondag 1 Maart gehoord hebben, een preek, waaraan een stuk geestelijken arbeid van den leeraar verbonden is, op Zondag 8 Maart door een ander deel van de gemeente wordt gehoord? Vooral wanneer het dan altijd zeer goed bestudeerde preeken kunnen zijn. Is het op zichzelf niet jammer, dat een uitstekend bewerkte preek, waaraan vaak een zeer inspannende studie is voorafgegaan, slechts door een zesde of zevende deel der gemeente wordt gehoord? Zou ook voor de gemeente niet meer profijtelijk zijn, op deze manier te worden beprekt en zou het aan den predikant niet meer voldoening geven van zijn werk en den prikkel tot deze studie niet steeds vermeederen? Misschien zijn er sterk overwegende kerkrechtelijke bezwaren, dat kan ik niet beoordeelen. Maar zijn die er niet, dan oordeel ik, dat dit vraagstuk toch wel eens door onze kerkeraden mag worden overwogen. De voordeelen van zulk een preekstelsel zijn naar mijn oordeel zoo groot, dat de bezwaren, die ertegen kunnen worden aangevoerd, het niet zullen winnen.

Laat ik de voordeelen nu eens noemen.

In plaats van zich voor 8 preeken te moeten voorbereiden, behoeft dat dan slechts voor 2; waarvoor dan de noodige studietijd beschikbaar is en dus het gehalte zonder uitzondering op een hoog peil kan staan. Hiermede zal de gemeente ten eerste gediend worden.

Het bepaald volgen van één of enkele predikanten zal hierdoor zoo goed als geheel vervallen. De vrijkomende tijd komt ten goede aan den pastoraal arbeid, vooral ook aan de catechisaties. Ook zal het huisbezoek meer kunnen geschieden. Ik zou nog een reeks voordeelen kunnen opnoemen, maar laat ik mij slechts tot nog enkele bepalen. De meerdere voldoening, die de predikant door dit preekstelsel in zijn werk zal kunnen vinden; een voorkomen van overmatige arbeidspraestatie, die zich ten slotte in een spoedig verbruiken van zijn krachten weerk. Ook zal bij de beroeping van predikanten in onze groote steden bij zulk een arbeidsindeeling het bedanken door vaak zeer geschikte mannen minder behoeven voor te komen.

Amsterdam.

J. DOUWES.

VERBETERING.

Door een ter zetterij verkeerd begrepen correctie, is in mijn tweede artikel over Het Gezang der Gemeente een

zeer storende drukfout ingeslopen.

Op blz. 200 moet op den derden regel na de drie teksten van Psalm 25:1 niet staan: „met vette letter liet ik zetten“ enz., doch: „met kleiner letter liet ik erboven plaatsen“, enz. de M.

BOEKBESPREKING.

„Kerkelijke Adviezen“, door Prof. Dr F. L. Rutgers. Tweede deel.

J. H. Kok, Kampen, 1922.

Men zie onze rubriek: Kerkelijk Leven in het vorig nummer.

„De Gemeene Gratie“, door Dr A. Kuiper. Tweede deel. Het leerstellig gedeelte. Tweede onveranderde druk.

Uitgave van J. H. Kok te Kampen (zonder jaartal).

Een eigenaardige coincidentie (samenloop van omstandigheden), dat juist op den 1sten April met de eerste post deze Kok-uitgave mij werd bezorgd.

Dit tweede deel werd natuurlijk even koninklijk uit gevoerd als het eerste.

In dezen uitgever gist genzenbloed.

Wie zou zulk een uitgave aandurven dan hij?

En ons Gereformeerde volk zal hem niet beschamen.

Een heerlijk verschijnsel, dat de boeken van Kuiper nog altijd zoo gaan.

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweental te:

Brussel, H. Brouwer H.Mzn. te Heemstede en S. G. de Graaf te Rijswijk.

Schiedam (vac. J. Mulder), A. M. Roeyinga te Saasenheim en D. van der Zee te Nieuw-Vennep.

IJsselmonde, T. Kroes te Workum en H. de Bruijn te Nieuwendijk (N.Br.).

Beroepen te:

Blokzijl, B. Alkema, cand. te Apeldoorn.

Doornspijk, B. N. B. Bouthoorn te Wapenveld.

Elburg (2e pred. plaats), F. Kijftenbelt te Feijenoord.

Herwijnen (2e maal), R. Brouwer te Baarland.

Kommersdijk, H. Brinkman te Westerlee.

Nederhorst den Berg, P. A. Zeilstra te Nieuwveen.

Nieuwerkerk (Z.), J. Vasseur te Stad a.h. Haringvliet.

Nijmirdum, H. Pekkens te Boornbergum.

Oeltgensplaat, Joh. Kwak te Culemborg.

IJsselmonde, H. de Bruijn te Nieuwendijk.

Bedankt voor:

Berkel C. J. Goslinga te Oosthem.

Grijskerke, A. G. Wolf te Loenen Vreeland.

Kommersdijk, H. Brinkman te Westerlee.

Nieuw-Duinen, H. Knoop te Schouwerzijl.

Emeritaat. De Classis Ommen verleende eervol emeritaat aan De G. Goris te Bergenheim.

Jubiläum. De D. Vrieling te Scheemda vierde vertelweek zijn 40-jarig ambtsjubileum.

De H. Brouwer van Borssele-Driewegen vierde verleden week zijn 25-jarig ambtsjubileum.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Tweental te:

Boskoop, J. Tolma te Zeist en J. D. Barth te Werkendam.

Nieuwe-Pekela, P. de Smit te Oud-Beijerland en S. J. de Bruin te Benschoten.

Bedankt voor:

Den Helder, P. de Smit te Oud-Beijerland.

Slidrecht, H. Visser te Leeuwarden.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweental te:

Charlois, J. Fraanje te Barneveld en H. Kieviet Jan. te Veenendaal.

Moercapele, W. den Hengst te Leiden en R. Kok te Aagtekerke.

Bedankt voor:

Goes, J. Fraanje te Barneveld.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Amsterdam, J. P. van Bruggen te Delfshaven; P. J. de Jong te Bennebroek; Dr G. P. Marang te Utrecht.

Amsterdam, W. A. Hoek te Laren (G.); G. D. A. Onkamp, predikant-evangelist, te Winterswijk; M. J. Punselle te Leiden.

Amsterdam, J. E. Bijl te Gouda; H. P. de Pree te Alkmaar; G. B. Westenburg te Beverwijk.

Amsterdam, J. C. V. van Bommel, te Hillegom; Dr Th. L. Hattjema, te Apeldoorn; E. J. H. van Leeuwen te Arnhem.

Beroepen te:

Boornbergum, J. L. van Apeldoorn te Bellingwolde.

Denekamp, P. J. de Bruijn, em-pred. te Amsterdam.

Doornspijk, B. N. B. Bouthoorn te Wapenveld.

Garderen, S. Ronner te Oene.

Goedraan-Ottoland (toez.), A. Meijers te Woubrugge.

Lexmond, J. G. R. Langhout te Mijdracht.

Nunapeet (toez.), J. Nauta te Workum.

Oosterhaule, H. Guittart te Dalfsen.

Ouderkerk a. d. IJssel, G. A. Pott te Oud-Beijerland.

Stavenisse, P. Moerman te Moercapele.

Vinkeveen, J. Goslinga te Utrecht.

Zalk c.a. (bij Zwolle), J. L. Klomp te Schore.

Zetten-Andelst, J. Ph. Vreugdenhil te Leerdam.

Zunderdorp, J. H. H. van Beem te Marken.

Aangenomen naar:

Longerhouw c.a., G. van Hoeyen te Blokzijl.

Scherpenisse, W. J. Keller te Molkwerum.

Varik, Joh. Kloots te Linschoten.

Bedankt voor:

Ierske, W. J. Keller te Molkwerum.

Leerdam, J. Kraay te Gorinchem.

Nieuwkoop, W. J. Keller te Molkwerum.

Oosterwolde, P. Zandt te Delft.

Ter Aar, J. Kraay te Gorinchem.

Zoutelande, J. F. Th. v. d. Linde te Wissokerke.

Intrede te:

Leidensdorp, G. Tichelaar. Tekst Joh. 19:14b.

Jubiläum. De H. Gerbrandy te Marum en Wester Nijkerk vierde Zondag j.l. zijn 25-jarig ambtsjubileum.